

2016-03-11

Ert dnr:  
Ku2015/02481/KL

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad  
Eva Hägglund  
Louise Andersson

Kulturdepartementet  
103 33 Stockholm

## Gestaltad livsmiljö (SOU 2015:88)

### Sammanfattning

- SKL tillstyrker att nationella mål för arkitektur, form och design uppdateras.
- SKL anser att målen bör preciseras tydligare inom området arkitektur, form och design.
- SKL anser att staten kan utarbeta vägledningar för utveckling av frivilliga kommunala program för arkitektur, form och design samt samla goda exempel som stöd för kommunerna.
- SKL avstyrker förslaget om ny myndighet för gestaltad livsmiljö.
- SKL anser att det är viktigt att höja kompetensen inom offentligt upphandling.
- SKL bedömer att en högskoleutbildning med inriktning på arkitektur, byggnadsteknik och lagstiftning för bygglovshandläggare behöver utvecklas.
- SKL tillstyrker förslagen om möjligheter att utveckla det innovativa byggandet.

### Allmänt

I de analyser som görs i utredningen finns ett fokus på processer kopplade till vårt samhällsbyggande. Övrig form och design får en mer begränsad belysning. Här kan till exempel nämnas att speldesign, ett område där Sverige är världsledande, inte tas upp i utredningen. Utredningen behandlar också frågorna om offentlig konst och konstnärlig gestaltning i begränsad omfattning.

### Förslag till nya mål för arkitektur-, form- och designpolitik

Samhällsbyggandet är ett mycket brett område. Enligt Boverket finns det ungefär 100 nationella mål som påverkar samhällsplaneringen och samhällsbyggandet. Det är då viktigt att målen är tydliga och inbördes relaterade till varandra samt att staten förmår att göra prioriteringar målen emellan så att kommuner och landsting/regioner kan tolka och använda målen på lokal och regional nivå. SKL anser att det kan och bör finnas mål för samhällsbyggandet som helhet. Frågan är dock hur målen ska utformas för att kunna hanteras på ett enkelt och användbart sätt.

Ert dnr:  
Ku2015/02481/KL

Dagens nationella mål ser olika ut. Många mål har över tid blivit mer övergripande och breda. Exempelvis kan nämnas miljömålen och deras delmål ”God bebyggd miljö”, som utvecklas till att omfatta många fler frågor inom samhällsbyggande än vad som inledningsvis var tanken.

SKL menar att det för våra medlemmar, kommuner och landsting/regioner, ges bättre förutsättningar och nytta och är mer stödande i arbetet om målen inte är så övergripande och otydliga. Målen bör därför bli mer verksamhetsinriktade och sektorsspecifika, utan att för den skull bli ett påbud för kommuner och landsting/regioner. De behöver tydligare inkludera de aspekter av form, design och konst som inte relaterar direkt till arkitektur och samhällsplanering. Det är viktigt att kommunerna kan använda målen till att göra avvägningar i samhällsbyggandet på den lokala nivån. Det är angeläget att de nationella målen även stimulerar arbetet med konstnärlig gestaltning av offentliga rum.

SKL anser därför att det skulle vara välgörande att bli tydligare och mer konkret i förslaget till nationella mål för arkitektur, form och design. Ett större fokus på innehållet i gestaltad livsmiljö kan förenkla för våra medlemmar att hantera och använda målen på lokal och regional nivå. SKL har gärna en fortsatt dialog i frågan.

SKL tillstyrker att nationella mål för arkitektur, form och design uppdateras.

SKL anser att målen bör preciseras mer och bli tydligare inom området arkitektur, form och design.

### **Förslag till ny Myndighet för Gestaltad livsmiljö**

Förslaget om en myndighet för gestaltad livsmiljö avstyrks. Ett tydligare hanterande av frågorna i redan befintliga myndigheters uppdrag är att föredra.

SKL ser det som viktigt att det finns en nationell mötesplats för tvärssektoriell samverkan inom hållbar livsmiljö och att den även får en regional förankring. Alla frågor kring arkitektur, stads- och samhällsplanering hanteras på ett eller annat sätt i landets kommuner. Uppdraget som mötesplats är ett viktigt bidrag för att kunna utveckla gemensamma diskussioner kring hållbart samhällsbyggande.

Arkitektur och Designcentrum (ArkDes) bör fortsatt kunna verka som enskild myndighet för att effektivt och självständigt kunna utveckla arbetet med nationella mötesplatser med regional förankring. Mötesplatsen och det pedagogiska uppdraget är de viktigaste aspekterna för ArkDes.

Det finns också andra befintliga myndigheter som kan utveckla och ta hand om delar av frågorna som inte omfattas av ArkDes uppdrag.

### **Det offentliga och förslag till insatser i en ny politik**

Utredningen föreslår att den nya Myndigheten för Gestaltad livsmiljö, Riksantikvarieämbetet, Statens konstråd och Boverket gemensamt ska få i uppdrag att utarbeta vägledning och i övrigt ge stöd till utveckling av kommunala program för arkitektur, form och design.

Ert dnr:  
Ku2015/02481/KL

SKL anser att staten kan utarbeta vägledningar för utveckling av frivilliga kommunala program för arkitektur, form och design samt samla goda exempel som stöd för kommunerna, i samarbete med SKL och kommunerna.

### **Höjd kompetens inom offentlig upphandling**

Att höja kompetensen inom offentligt upphandling är en viktig fråga att arbeta vidare med, anser SKL. Genom Kommentus arbetar SKL generellt med utbildningar i offentlig upphandling. SKL deltar gärna i en samverkan med staten och byggbranschen kring kvalitetsutveckling inom området. Då frågor som rör upphandling av offentlig konst ofta överklagas behöver dessa frågor få en särskild belysning.

SKL anser att det är viktigt att höja kompetensen inom offentlig upphandling.

### **Insatser för kunskap, kompetens och samverkan**

SKL bedömer att det för kommunerna är mycket viktigt att ha tillgång till kompetenta medarbetare inom samhällsbyggnadsområdet. Det kan t ex handla om att kunna göra kvalificerade ekonomiska bedömningar kopplat till olika genomförandefrågor vid förändringar av den gestaltade livsmiljön. Då krävs t ex att arkitekter får en större kunskap om ekonomi och genomförandefrågor samtidigt som civilingenjörer får en förståelse för arkitektur, form och design.

Kompetenser som arkitektur och gestaltning är viktigt inom bygglovhandläggningen i kommunen. Det är hos bygglovshanläggarna som många dialoger med medborgarna sker och det är här man kan ge stöd i den gestaltade livsmiljön för den enskilda medborgaren eller näringsidkaren.

SKL bedömer att en högskoleutbildning med inriktning på arkitektur, byggnadsteknik och lagstiftning för bygglovshandläggare behöver utvecklas.

### **Behovet av förändringar av gällande lagstiftning**

Utredningen föreslår vissa förändringar av regler på plan- och byggområdet i syfte att främja innovativt byggande. Regeringen bör utvidga anslaget till innovativt byggande till att gälla alla kategorier av bostadsbyggande och avsätta särskilda medel för spridning och implementering.

SKL tillstyrker förslagen om möjligheter att utveckla det innovativa byggandet.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Henriksson  
1:e vice ordförande